

Vyšší náhrada za ztrátu na výděлку

Zdroj: shutterstock.com

Zdravotní důsledky pracovních úrazů často přinášejí změnu pracoviště a v důsledku toho i nižší výdělek. Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu nebo k nemoci z povolání došlo, je pak povinen hradit poškozenému náhradu za ztrátu na výděлку do výše, jakou měl před úrazem (vznikem škody). Pro přiznání náhrady za ztrátu na výděлку je rozhodný průměrný výdělek, jehož zaměstnanec dosáhl před vznikem škody, ve většině případů před pracovním úrazem či nemocí z povolání. Řešení těchto otázek je vedle sporů o neplatnost výpovědi z pracovního poměru častou agendou advokátů.

Zaměstnanci právem poukazují na to, že kdyby zůstali na svém původním pracovním místě, které museli pro následky pracovního úrazu nebo nemoci z povolání opustit, dosahovali by tam podstatně vyššího výděлку, než činil jejich výdělek, který byl vzat za základ pro poskytování náhrady za ztrátu na výděлку v době, kdy k této ztrátě došlo.

Vedle uvedeného důvodu vzala vláda na vědomí i růst inflace a schválila nové nařízení č [131/2023](#) Sb., podle něhož se průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady zvyšuje o 2,3 % a 400 Kč. (tzv. valorizace.) Je to v průběhu roku 2023 již další zvýšení. Poslední proběhla od 1. prosince 2023, a to ve výši 5,1 %.

Náhrada za ztrátu na výděлку podle nového nařízení vlády přísluší od 1. června 2023. Úprava náhrady se provede i v případě, že toto právo vzniklo před tímto dnem, tedy v období od 1.ledna 2023 do 31.května 2023.

Valorizace náhrady

Právní úprava těchto otázek se provádí formou tzv. valorizace náhrady za ztrátu na výděлку podle zákoníku práce. Náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání příslušející zaměstnancům podle zákoníku práce, případně podle dřívějších předpisů, se upravuje tak, že se průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady za ztrátu na výděлку, případně zvýšený podle pracovněprávních předpisů, zvyšuje o 2,3 %.

Např.: K pracovnímu úrazu zaměstnanec došlo v roce 2017. Jeho průměrný výdělek 25 000 Kč byl již za roky 2017 až do prosince 2022 zvýšen (valorizován) podle dřívějších nařízení vlády. Po úrazu je jeho výdělek 24 000 Kč a náhrada za ztrátu na výděлку v částce 1.000 Kč. Průměrný výdělek, který je rozhodující pro výši škody (25 000 Kč) se od 1.června 2023 zvyšuje o 2,3 % na 25 750 Kč. K tomu se připočítá částka 400 Kč, celkově na 26 150 Kč. Dosavadní náhrada za ztrátu na výděлку v částce 1.000 Kč se od 1.června 2023 zvyšuje podle nového nařízení vlády z částky 1.000 Kč na 1750 Kč.

Rozhoduje vznik škody

Zvyšuje se průměrný výdělek před vznikem škody. Mnohdy se vznik škody nemusí ztotožňovat s pracovním úrazem. Průměrný výdělek může být v obou případech rozdílný a může tak ovlivňovat výši náhrady. Vznik pracovního úrazu ještě totiž nemusí zakládat nárok na náhradu za ztrátu na výděлку, neboť zaměstnanec si např. může na novém pracovišti vydělávat stejně nebo i více, než si vydělával před úrazem. Teprve okamžikem, kdy si na pracovišti bude vydělávat méně a prokáže se, že je to v příčinné souvislosti s pracovním úrazem, vzniká škoda.

Např. zaměstnanec měl pracovní úraz v roce 2018 a po převedení na jinou vhodnou práci si vydělával stejně, jako před úrazem. V roce 2022 se mu však zhoršil zdravotní stav, v důsledku něhož nemohl vykonávat stejnou práci a byl převeden na jiné pracoviště, kde si vydělával méně. Bylo prokázáno, že nižší výdělek je v příčinné souvislosti s pracovním úrazem z roku 2018 a vzniká mu nárok na náhradu škody ve formě náhrady za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti. Bude se zvyšovat průměrný výdělek, kterého dosahoval v předcházejícím kalendářním čtvrtletí před vznikem škody (tedy v roce 2022) a nikoliv před vznikem pracovního úrazu. V důsledku každoročního zvyšování mezd by tato náhrada byla vyšší.

Nezvyšuje se náhrada

Dosavadní praxe při zjišťování zvýšené náhrady ukazuje, že mnohdy mzdové účetní nebo personalisté nepostupují v souladu s nařízením vlády a valorizují poskytovanou náhradu za ztrátu na výděleku, nikoliv průměrný výdělek před vznikem škody. Zaměstnanci by tak byli poškozeni.

Příklad výpočtu náhrady za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti:
Zaměstnanec měl před pracovním úrazem průměrný výdělek 25 000 Kč a po úrazu měl na novém pracovišti výdělek 21 000 Kč. Rozdíl 4 000 Kč představoval náhradu za ztrátu na výděleku.

- Nesprávný postup: zaměstnavatel zvýší částku 4.000 Kč o 2,3 % tedy o 92 Kč na 4092 Kč.
- Správný postup: zvyšuje se průměrný výdělek 25 000 Kč o 2,3 %, tedy o 575 Kč na 25 575 Kč. K tomu se připočítá konstantní částka 400Kč.

Valorizaci průměrného výděleku musí provést každý zaměstnavatel bez žádosti zaměstnance.

Náklady na výživu pozůstalých

V případech smrtelného pracovního úrazu vznikají náklady na výživu pozůstalých, kdy zaměstnanec poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu jedné nebo více osobám. Podle § 271h zákoníku práce se při úhradě nákladů vychází z průměrného výděleku zaměstnance zjištěného před jeho smrtí. Pokud výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat jedné osobě, přísluší jí náhrada ve výši 50 % průměrného výděleku zaměstnance, jedná – li se o více osob, je to 80 % průměrného výděleku zaměstnance, který v důsledku pracovního úrazu zemřel. Nové nařízení vlády zvyšuje o 2,3 % % průměrný výdělek, z něhož se náhrada vypočítá a o částku 400 Kč.

Příklad: Zaměstnanec měl před smrtelným pracovním úrazem průměrný výdělek 28 000 Kč. Na tuto částku byl průměrný výdělek zvýšen již předchozí valorizací. Vzhledem k tomu, že byl ženatý a má dvě děti, náhrada na výživu pozůstalých byla ve výši 80 % tohoto výděleku, tedy 22 400 Kč. Nové nařízení vlády průměrný výdělek zvyšuje o 2,3 % (644Kč) na 28 644 Kč a částku 400 Kč, celkem na 29 044 Kč. Z toho 80 % na výživu pozůstalých je 23 235 Kč.

JUDr. Ladislav Jouza,
advokát a rozhodce pracovních sporů